

HIZTEGI BATUA

ihabali - irudi

ihabali ‘beldurtia’

ihakin *Ipar* 1 ‘norbaiten keinuen edo moldeen antzeratzea, askotan isekazkoa’; 2 ‘iseka’; 3 ‘keinua’

ihakindatu, ihakinda, ihakindatzen, *Ipar, du* ad ‘norbaiten keinuak eta moldeak antzeratu, norbaiten iha-kina egin’

ihaloskatu* e. **ihalozkatu**

ihalozka *Ipar*

ihalozkatu, ihalozka(tu), ihalozkatzen, *Ipar, da* ad ‘iraulkatu’

ihar

ihardesle

ihardespen

ihardetsarazi, ihardetsaraz, ihardetsarazten, *dio* ad

ihardetsi, ihardets, ihardesten

iharduera* e. **jarduera**

iharduki, iharduki, ihardukitzen, *Ipar, du* ad 1 ‘eztabaidatu’; 2 ‘mintzatu’; 3 ‘gogor egin’

ihardun* e. **jardun**

ihardun erazi* e. **jardunarazi**

ihardunaldi* e. **jardunaldi**

ihardunbide* e. **jardunbide**

ihardungai* e. **jardungai**

ihargarri

iharrarazi, iharraraz, iharrarazten

iharrausi* e. **inarrosi**

iharrosi* e. **inarrosi**

ihartasun

ihartu, ihar(tu), ihartzen

ihauli* e. **irauli**

ihaurkin* e. **inaurkin**

ihaurri

ihausi *Ipar* ‘zaunka’

ihausika *Ipar*

ihauska *Ipar*

ihauskatu, ihauska(tu), ihauskatzen, *Ipar*

ihaute* e. **inaute**

ihauteri* e. **inauteri**

ihaz* e. **iaz**

ihes iz

ihes egin

ihesari eman

ihesari lotu *Ipar* *zaio* ad

ihes eragin

iheska

ihes(-)hodi

ihesaldiihesarazi, ihesaraz, ihesarazten; h. **ihes eragin****ihesbide****ihesi 1** adlag: *etsaiaren ihesi dabilena; ihesi [joan, etorri, etab.] direnak***ihesi 2** ihes(i), ihesten**iheskor****iheslari****ihesleku****ihi:** *Juncus sp.***ihintz****ihinzatu**, ihinzta, ihinzatzen; *du ad*

ihizaldi* e. ehizaldi

ihizi *Ipar* h. ehiza

ihizketa* e. ehiza

ihiztoka *Ipar* 'zingira'**ihiztokatsu** *Ipar*

ihortziri* e. ihurtzuri

ihurtzuri**ijito****ijito-sardina:** *Sprattus sprattus***ijitokeria****ika-mika iz****ikara iz**

ikara egin

ikara egon

ikara eman

ikara eragin

ikara ibili

ikaran *Ipar*

ikaraz

ikaretan

ikaragarriikaragarriko *Ipar*ikaragarrizko *Heg***ikaragarrikeria****ikaraio:** *Torpedo marmorata***ikarakor****ikaraldi**

ikararazi, ikararaz, ikararazten

ikarati

ikaratu, ikara(tu), ikarazten

ikasarazi, ikasaraz, ikasarazten

ikasbide**ikasgai****ikasgela**

ikasi, ikas, ikasten

ikasketa**ikaskide****ikaskizun****ikaskuntza****ikasle****ikasliburu****ikasmahai**

ikaspén g. er. h. irakaspen

ikastaldi**ikastaro****ikaste**

ikastegi
 ikastetxe
 ikastola
 ikastordu
 ikastun
 ikasturte
 ikatz
 ikazketa
 ikazketari
 ikazkin
 ikazkintza
 ikaztegi
 ikaztobi
 ikaztu, ikatz/ikaztu, ikazten
 ikergai
 ikergaitz
 ikergoa* e. ikerketa, ikertze
 ikerka *Ipar* 'ikertzen'
 ikerketa
 ikerkuntza
 ikerlan
 ikerlari h. ikertzaile
 ikerraldi
 ikertu, iker, ikertzen
 ikertzaile
 ikertze
 ikol *Bizk* izond 'barne-hutsa'
 ikoldu, ikol(du), ikoltzen, *Bizk*
 ikoltasun *Bizk*
 ikono
 ikonoklasta
 ikortzirin 'azaleko baba'
 ikosaedro
 ikoti *Bizk* 'jauzia'
 ikotika
 ikuilu* e. ukuilu
 ikur
 ikurrin 'bandera, bereziki Euskal Herrikoa'
 ikus-entzule
 ikus-entzunezko
 ikusarazi, ikusaraz, ikusarazten
 ikusbera
 ikusbide
 ikusezin izond 'ezin ikusizkoa'
 ikusezintasun
 ikusgai
 ikusgailu
 ikusgaitasun
 ikusgaitz
 ikusgarri
 ikusgarriro
 ikusgune
 ikusgura
 ikusi, ikus, ikusten
 ikusi-makusi

ikusiezin = ezinikusi iz

ikuska

ikuskari, 1 'ikuskizuna'; 2 'ikuskatzailea'

ikuskatu, ikuska(tu), ikuskatzen

ikuskatzaile

ikusker

ikusket

ikuskitun

ikuskor* e. ikusgai

ikusle

ikusliar *Ipar*

ikusmen

ikusmin

ikusmira

ikusmiran

ikusmiratu, ikusmira(tu), ikusmiratzen

ikusmolde

ikusnahi iz/fizond

ikuspegi

ikuspen

ikuspuntu

ikustaldi

ikustate *Ipar* 1 'begirunea'; 2 'esker ona'

ikustatu, ikusta, ikustatzen, 'ikuskatu'

ikuste

ikusterrean: *ikusterrean duen haranari begira*

ikustoki

ikutu* e. ukitu

ikuzgailu = ikuzmakina

ikuzgarri *Ipar*

ikuzi, ikuz, ikuzten, *Ipar* 'urez garbitu'

ikuzle *Ipar*

ikuzmakina = ikuzgailu

ikuztegi *Ipar*

ilagin *Ipar*

ilagintza *Ipar*

ilaintsa *Zub* 'mirua'

ilaje

ilar 1: *Pisum sativum*; 2 *Ipar* 'babarruna, indaba'

ilar xabal *Ipar* 'dilista'

ilar xehe *Ipar*: *Pisum sativum*

ilar biribil *Ipar*: *Pisum sativum*

suge-ilar *Ipar* 'arto beltza'

ilara

ilargi

ilargi-jo izond 'aldizkako zoroaldiak dituen'

ilargi-aldarte

ilargi berri

ilargi bete

ilargialdi

ilargitar

ilargite

ilaun 1 izond: *aztarna hutsal eta ilaunak*; 2 iz 'errautsa': *berehala ikatzak ilaunez estaltzen dira*

ilaundu, ilaun(du), ilauntzen

ilaur* e. hilaur

ilaurtu* e. hilaurtu

ilbehera

ilbeltz *Gip-Naf* h. urtarri

ilberri

ilbete

ildaska

ildaskatu, ildaska(tu), ildaskatzen

ildo

ildokatu, ildoka(tu), ildokatzen

ile

ile alde

ile kontra

ile(-)apaindegi

ile(-)apaintzaile

ile(-)motots

ileapaindegi* e. **ile(-)apaindegi**

ileapaintzaile* e. **ile(-)apaintzaile**

ileberritu, ileberri(tu), ileberritzen

iledun

ilegabe

ileki *Ipar* 'atera, irten'

ilendi* e. **ilinti**

ileorde

ileti* e. **ilinti**

iletsu

ilgora

ilinti

ilki, ilkitzen, ilkiko, *Ipar* batez ere

ilkialdi *Ipar*

ilkiarazi, ilkiaraz, ilkiarazten *Ipar*

ilkibide *Ipar*

ilkitze

iloba 1 'senidearen semea nahiz alaba'; 2 'biloba, semearen edo alabaren semea nahiz alaba'

iloba txiki 'lehengusuaren semea nahiz alaba'

ilobaso *Ipar* = **biloba**

ilor* e. **hilaur**

iltzatu, iltza, iltzatzen

iltze

iltze-belar: *Caryophyllus aromaticus*

iltzegile

iltzeztatu, iltzezt, iltzeztatzen

ilun

ilunik

ilunabar

ilunabartu, ilunabar(tu), ilunabartzen

ilunaldi

ilunantz 'argitasun ahula'

ilunarazi, ilunaraz, ilunarazten

ilunarte

ilunbe* e. **ilunpe**

ilundegi

ilundu, ilun(du), iluntzen

ilundura

ilungarri

ilunkara

ilunkera *Bizk* 'ilunabarra, iluntzea'

ilunki

ilunkor

ilunpe

ilunpean
ilunpetan

ilunpetsu

iluntasun

iluntze

ilunxko

ilunzale

ilusio

ilustrazio

imajina

imajinatu, imajina(tu), imajinatzen 'irudikatu'

imajinazio 'irudimena'

iman

iman(-)harri

imandu, iman(du), imantzen

imanorratz

imantze

imilaun Bizk

imina Bizk

iminerdi Bizk

imini* e. ipini

imintzio

imitatu, imita, imitatzen

imitazio

immunitate

immunizatu, immuniza, immunizatzen

immunizazio

imurtxi

imurtxi egin

inar 1 *Ipar* 'txinparta, pindarra'; 2 inar* e. **ginarra**

inarrosaldi

inarrosarazi, inarrosaraz, inarrosarazten

inarrosi, inarros, inarrostean

inarrosle

inarroste

inaurkin

inaurri* e. **ihaurri**

inausaldi

inausi, inaus, inausten

inauskai

inausketa

inaustari

inauste

inaute 'inauteria': *hori astelehen inautez egingo da*

inauteri

inbentario

inbertsio Mat

inbidia Herr batez ere

inbutu

indaba Biz: *Phaseolus vulgaris*

indar

indar egin

indar eman

indarrezko

indarrean: *indarrean dagoen legea; indarrean zeuden ohiturak*

indarberritu, indarberri(tu), indarberritzen

indardun

indargabe
indargabetasun
indargabetu, indargabe(tu), indargabetzen: *gaitz luze hark gorputza argaldu eta indargabetu zion; gobernuaren dekretu guztiak indargabetuz*
indargarri
indarka
indarkeria
indarraldi
indarretxe
indarrez
indartsu
indartu, indar(tu), indartzen
indartze
independentzia
indiano
indiar
indikatio
indioilar: *Meleagris gallopavo*
indioilasko
indioilo
indizio *Heg, Herr* 'gaixoari orratzaz egiten zaiona'
indoeuropar
indukzio
induljentzia h. barkamen
induska
industria
industrial izond
industrialari
industrializatu
inertzia
infanteria
infernu
infernuratu, infernura(tu), infernuratzen
infernutar
infinitu
inflazio Ekon.
informatika
informatu, informa, informatzen
informatzaile
informazio
infusorio
ingeles
ingeniari
ingeniaritza
ingira
ingude
inguma 1 'lo dagoenari erasotzen dion iratxoa; amesgaiztoa / iratxoa, mamua'; 2 'tximeleta, pinpirina'
ingurabide 'herria inguratzen duen bidea'
inguraldi
ingurarazi, inguraraz, ingurarazten
inguratu, ingura, inguratzen
inguratzaile
ingurrazti* e. *koaderno Heg, kaier Ipar*
inguru
inguru-minguru
ingurubira
ingurugiro

inguruka
ingurumari: *herriko eta ingurumariko etxeetan*
ingurumen (bereziki Ekologian)
ingurune
 ingurutren* e. aldiriko tren
ingurutxo
injektore
injekzio
injineru h. ingeniari
inkesta 1 'iritzi-bilketa'; 2 *Ipar* 'auztegiko ikerketa'
inkestagile
inkoniatu *Ipar: eri inkoniatua*
inoiz
     inoiz edo behin
     inoiz ere ez
     inoizka
     inoizko
inola
     inola ere ez
     inolako
inolaz ere
inon
inondik
     inondik ere
     inondik inora
inongo: *ez naiz inongoa; ez dugu inongo testutan aurkitu*
inor
inora
     inorako
inortxo
inozente *Herr* 1 'errugabea'; 2 'tolesgabea'
inozo
inozokeria
inozotasun
inperialismo
inperialista
inperio
inporta izan *Herr*
inportant h. garrantzitsu
inportantzia h. garrantzi, munta
inportazio
inposatu, inposa, inposatzen
inposatze
inposizio
inprenta h. inprimatze
inpresio h. zirrara
inpresionismo
inpresionista
inprimagailu
inprimaki
inprimarazi, inprimaraz, inprimarazten
inprimategi
inprimatu, inprima, inprimatzen
inprimatzaile
inprimatze 'inprimatzeko teknika'
inprimeria h. inprimatze
insektizida* e. intsektizida

insektu* e. intsektu
 inskripzio 1 'izen ematea'; 2 = idazkun
 inspektore 1 'poliziaren kargua'; 2 h. ikuskatzaile
 instalazio
 instant* e. istant
 institutu
 instituzio h. erakunde
 instrumental
 instrumentu 'musika(-)tresna'
 integral *Mat.*
 integratu, integra, integratzen, 1 *Elek.*; 2 h. bertakotu, gizarteratu
 integrazio 1 *Mat.*; 2 h. bertakotze, gizarteratze
 integrismo
 integrista
 intelektual
 intentsitate
 intentzio *Herr*
 interes
 interesatu, interesa, interesatzen
 interesgarri
 interjekzio
 internazional h. nazioarteko
 interpretatu, interpreta, interpretatzen
 interpretatzaile
 interpretazio
 interprete
 intsektizida
 intsektu
 intsektujale
 intsentsatu, intsentsa, intsentsatzen
 intsentsu
     intsentsu(-)belar
     intsentsu(-)ontzi
 intsusa: *Sambucus sp.*
     intsusa-txori
 intuizio
 intxaur
     intxaur beltz
     intxaur(-)hauskailu
     intxaur muskatu
     intxaur(-)saltsa
 intxaurrondo
 intxaurtze
 intxixu
 intziri
     intziri egin
     intzirika
 inude
 inurri: *Formicidae*
 inurritegi
 inurritu, inurri(tu), inurritzen, *da ad.*
 inusturi = ihurtzuri
 inuzente *Herr*
 inuzentekeria *Herr*
 ioi
 ionosfera
 ipar

ipar(-)haize**ipar-ekialde****ipar-mendebal(al)de**ipar-orratz* e. **iparrorratz**ipar-sartalde h. **ipar-mendebal(al)de**ipar-sortalde h. **ipar-ekialde****Iparburu****iparralde****iparraldeko****iparraldetar****iparrizar****iparrorratz****ipartar****ipi-apa**

ipinarazi, ipinaraz, ipinarazten

ipini, ipin, ipintzen

ipuin**ipuingile****ipuingintza****ipuinlari****ipurbeltz****ipurdi****ipurdi-has** *Ipar: ipurdi-has utzi dute Txomin, gehiegizko irabazbideak salatzean***ipurdiko****ipurdiz gora****ipurkada****ipurmami****ipurtalde****ipurtandi** 'ipurdi handia'**ipurtargi:** *Lamprys noctiluca***ipurtarin** 'ipurdi arina'**ipurtats:** *Putorius putorius***ipurterre****ipurteste** 'ipurdi hestea, heste lodia'**ipurtezur** 'ipurdi hezurra'**ipurtondo****ipurtzulo****ipuru 1:** *Juniperus communis***ipuru 2** 'alor baten ertza, landu gabe geratzen dena'**ipuruko** 'kopetakoa, idi eta behiei, uztartzean, kopetan jartzen zaiena'**ira Bizk** 'iratzea'

irabazarazi, irabazaraz, irabazarazten

irabazpide

irabazi, irabaz, irabazten

irabazian**irabazkin****irabazle****irabaztun****irabiagailu****irabiaketa**

irabiatu, irabia, irabiatzen

irabio**irabiur**

iradoki, iradoki, iradokitzen

iradokizuniragabide* e. **iraganbide****iragaile**

iragaite**iragaitza**

iragaitzaz 'bidenabar'

iragan, iragaten, iraganen, 1 ad 2 iz**iraganaldi****iraganarazi, iraganaraz, iraganarazten****iraganbide****iragangaitz****iragangaiztasun****iragankor****iragankortasun****iragarki****iragarkizun****iragarle****iragarmen:** *batari sendatzeko antzea ematen diozu, besteari iragarmena, beste bati mirari egiteko in-darra***iragarpen****iragarri, iragar, iragartzen****iragazgaitz = irazgaitz****iragazgaiztasun = irazgaiztasun****iragazi = irazi****iragazki = irazki 1****iragazkor = irazkor****iragazkortasun = irazkortasun****iragaztegi = iraztegi****irail****irain**

irain egin

iraindu, irain(du), iraintzen**iraingarri****iraitzi, iraitz, iraitzen, du ad**

iraitz-aparatu, iraitzaparatu

iraizean* e. iragaitzaz**iraka****irakasbide****irakasgai****irakaskizun****irakaskuntza****irakasle****irakasleria****irakaspen****irakastaldi****irakaste****irakastegi****irakatsi 1 ad irakats, irakasten; 2 iz****irakidura****irakin, irakiten****irakinarazi, irakinaraz, irakinarazten****irakinaldi****irakitan****irakite****irakitu* e. irakin****irakurgai****irakurgaitz****irakurgarri****irakurgarritasun****irakurgela**

irakurketa
irakurkizun
irakurle
irakurlego 1 'irakurletza'; 2* e. **irakurleria, irakurleak**
irakurleria
irakurletza
irakurmen 'irakurtzeko gaitasuna'
irakurpen
irakurraldi
irakurrarazi, irakurraraz, irakurrarazten
irakurri, irakur, irakurtzen
irakurterraz
irakurtezin
irakurtze
iralki* e. eralki
irarketa
irarkola
irarlan
irarle
irarri, irar, irartzen: igeltsu etabarretan irarritako lerroak
irasagar
irasagarrondo
irastor 'belar mota'
irato, iratotzen: 'itoarazi'
iratzeki* e. eratxiki
iratxo
iratzori
iratzargailu
iratzargarri
iratzarri, iratzar, iratzartzen, izond eta ad: oso goiz iratzarri naiz gaur; garaiz iratzarri dugu haurra
iratzarrarazi, iratzarraraz, iratzarrarazten
iratzartu, iratzar, iratzartzen (gaur ad bakarrik)
iratzartzaille
iratzte: *Filicopsida*
     iratzte ar
     iratzte eme
iratzeketa
iraulaldi
iraularazi, iraularaz, iraularazten
irauli, iraul, iraultzen
iraulka
iraulkatu, iraulka(tu), iraulkatzen
iraulketa
iraultza
iraultzaille
iraultze
iraun, irauten, du ad
iraunarazi, iraunaraz, iraunarazten
iraunaldi
iraunarazle
iraungarri
iraungi, iraungitzen, Jas 'itzali, ahitu'
iraungiarazi, iraungiaraz, iraungiarazten
iraungidura
iraungigaitz
iraungikor
iraungitzaille

iraunkor
iraunkortasun
iraupen
irausi 'ahardia arreske'
iraute
irazeki, irazekitzen, *Jas* 'piztu'
irazgaitz = iragazgaitz
irazgaiztasun = iragazgaiztasun
irazi, iraz, irazten = iragazi
irazki 1 = iragazki
irazki 2 'hari-multzoa'
irazkitu, irazki(tu), irazkitzen
irazkor = iragazkor
irazkortasun = iragazkortasun
iraztegi = iragaztegi
iraztor 'iratze saila'
ireki, irekitzen, irekiko
irekiarazi, irekiaraz, irekiarazten
irekialdi
irekidura
irekigune
irekitasun
iren
irendu, iren(du), irentzen
irensle
irentsarazi, irentsaraz, irentsarazten
irentsi, irents, irensten
iretargi Bizk 'ilargia'
iretsi* *Ipar* e. **irentsi**
iri *Ipar* 'ingurua': *eguerdi iria*
irian
irin
irindu, irin(du), irintzen
irineztatu, irinezta, irineztatzen
iringile
irintsu
iris *Anai*.
irispide (*irispidean* (*izan, jarri...*) esapidean ageri da maiz)
iritzi, irits, iristen, *da/du* ad
iritzi 1 *dio* ad irizten; 2 iz
iritzira
irizkide
irizpen
irizpide
irla *Ipar* h. **uharte**
irmo
irmoki
irmotasun
irmotu, irmo(tu), irmotzen
ironia
irozgarri iz 'euskarria, indargarria'
irozkai iz 'euskarria'
irozo, irozotzen, 'eutsi, jasan'
irozoarazi, irozoaraz, irozoarazten
irrada
irradi
irratsaio

irri

irri-karkaila
irri egin
irri eragin
irri-belar: *Ranunculus sceleratus*
irri(-)antzerki
irrika

irribarre

irribarre egin
irribarrez

irribarreka**irribarretsu****irribera = irrikor****irrigarri****irrika**

irrikaz
irrikan

irrikatu, irrika(tu), irrikatzen**irrikor = irribera****irrimarra = karikatura****irrintzi**

irrintzi egin
irrintzika

irrintzilari**irriño** *lpar* = irribarre**irris = arroz****irrisku*** *lpar* e. arrisku**irrist**

irrist egin

irrista**irristada****irristagarri****irristailu****irristakor****irristalari****irristaldi****irristarazi, irristaraz, irristarazten****irristatu, irrista, irristatzen, da ad****irrits** 'grina bizia'**irritsu 1** 'irriz dagoena'**irritsu 2** 'irritsez betea'**irriz**

irrizko

irrizale**irteera****irten, irteten, da ad****irtenaldi****irtenarazi, irtenaraz, irtenarazten****irtenbide****irtengune****irudi**

irudia egin = itxura egin

irudiz

irudizko: *irudizko munduak*

(Euskaltzaindiak, Bilbon, 1997ko urriaren 31n onartua)